

تپش آخرین وضعیت حادثه مرگبار
در معدن طبس را بررسی کرد

دوباره پای قصور در میان است

لیلا حسین‌زاده

گروه تپش

دو هفته از انفجار مرگبار معدن زغال سنگ طبس می‌گذرد و در یک لحظه، ۵۲ خانواده عزادار شدند؛ حادثه‌ای که تاکنون بالاترین آمار تلفات را در میان حوادث متعدد کارگران معدن در ایران داشته و پس‌لرزه‌های آن باعث شد تا برخی مسئولان با شدت عمل بیشتری پیگیر این اتفاق شوند. بر اساس اعلام بازپرس پرونده، کوتاهی در خصوص نبود ایمنی، تایید شده و این قصور متوجه مسئولان معدن است و باید پاسخگو باشند. اشک و آه و درد حالانان سفره خانواده کارگرنانی شده که تا دو هفته پیش و با وجود تمام سختی‌ها اما زنده در معدن کار می‌کردند، ولی با متقاعد شدن گاز متان و انفجار در ۳۱ شهریور، حالا خانواده‌شان داغ آنها را به دوش و دل خود می‌کشند.

یکی از کارگران معدن می‌گوید روز حادثه در معدن مشغول به کار بوده که مسئولان اعلام کردند به دلیل انفجار در بلوک C معدن به سرعت از تونل خارج شوند؛ «اول فکر کردیم شوخی می‌کنند، اما بعد به سرعت و با نفس خودمان و بدون دستگاه اکسیژن بالا آمديم، اما هنوز تعدادی از کارگران در تونل گرفتار بودند، آن هم در شرایطی که حتی یک فن هوا در محل وجود نداشت که فضای تونل را پاکسازی کند. روز قبل کارگران گفته بودند بوی گاز در محل پیچیده، اما کارفرما اجبار کرده بود به محل کار خود برگردند.» معدنکار دیگری می‌گوید: «۲۲ سال است در معدن کار می‌کنم. از وقتی طرح خصوصی سازی اجرا شد و کار دست پیمانکار افتاد، جوانان مردم این‌طور پرپر می‌شوند. پیمانکاری که کار دستش است، آن را دست فرد دیگری می‌دهد که اصلا مشخص نیست کیست. از کارگر ضعیف‌تر نداریم.»

در میان کارگران فوت‌شده پدران جوانی نتوانستند کودک‌شان را روز اول مهر همراهی کنند، پسران نخبه دانشگاهی برای کار سر از معدن درآوردند و پسرانی هم قرار بود ازدواج کنند، اما آرزو به دل ماندند. خانواده قربانیان از بی‌توجهی مسئولان به وضعیت‌شان گلایه دارند و می‌گویند: در حالی که پس از حادثه کلی وزیر و مدیرکل به محل معدن آمدند، اما هیچ‌کدام سری به خانواده قربانیان نزدند تا تسلی خانواده‌ها باشد. حتی در مراسم خاکسپاری آنها هم شرکت نکردند. از همان روزهای اول حادثه، قوه قضاییه دستور داد تا به صورت ویژه به حادثه رسیدگی شود. نسائی زهان، بازپرس پرونده حادثه معدنجوی طبس گفت: «کارشناسانی از مشهد و تهران در حال کارشناسی هستند؛ کارشناسی دارای دو جنبه است که یک جنبه آن قصور در زمینه نبود ایمنی در معدن است که آن را متوجه مسئولان معدن دانستند. جنبه بعدی این است که این قصور، درصد دارد و باید مشخص شود که متوجه کدام فرد یا افراد است. افرادی که قصور متوجه‌شان باشد، به دادرسی احضار و پاسخگو خواهند بود. ما تابع قانون هستیم و انتشار تصویر و سایر اطلاعات متهمان در مسیر اتهام ممنوع است و بعد از اثبات موارد و اعلام نظر کارشناسی برای روشن شدن افکار عمومی نتیجه را اعلام خواهیم کرد. همچنین بازرسی استان در حال تحقیق است تا ببینیم کدام یک از دستگاه‌های استانی در این مورد کوتاهی داشته‌اند و نگرانی ما از تکرار این‌گونه حوادث است. از تمام مسئولان، نیروهای دخیل، حراست و بازرسی‌ها در ادارات می‌خواهیم که نظارت‌های ویژه‌ای بر قانونی پیش‌رفتن روند کارها داشته باشند.» همچنین آریامش دبیر هیأت اندیشه‌ورز معدن تهران گفت: «نمی‌توان معدن را تعطیل کرد؛ بنابراین نباید حاشیه امن برای شرکت‌های خاکی که با معدن قرارداد می‌بندند، بسازیم؛ تا بتوان در صورت اثبات کوتاهی شرکت، قراردادش را لغو و با شرکت دیگری که قوانین را رعایت می‌کند، همکاری کرد.

بسیاری از معادن ما استانداردها و الزامات لازم در مناقصه‌ها را رعایت نمی‌کنند. باید بررسی شود که مناقصه و مزایده این معدن با چه شرایطی صورت گرفته و فرایند آن به صورت قانونی بوده یا نه؛ تا اگر خطایی وجود داشته از این به بعد جلوی نحوه انجام مزایده‌ها گرفته شود. سرمایه‌ها به برخی از شرکت‌ها بر اساس روابط سپرده شده و از مسئولان می‌خواهیم که برای شرکت‌های خاکی حاشیه امن نزنند و در صورت احراز کوتاهی، اقدامات لازم را انجام دهند.» هاشمی، نماینده مردم بیرجند، خوسف و درمیان در مجلس هم معتقد است: «هم‌اکنون واردکننده عمده زغال سنگ در کشور هستیم، در حالی که ظرفیت استخراج و تولید آن را داریم، اما چه مافیایی وجود دارد که وارد کردن آن صرفه بیشتری از استخراج و تولید آن دارد؟ در طبس فقط یک معدن مکانیزه زغال سنگ داریم که البته مکانیزه بودن ایمنی ۱۰۰ درصد در برابر حوادث را ایجاد نمی‌کند، اما کمترین خطر متوجه معدن مکانیزه است؛ پیمانکاران جزء (خرد)، قدرت این‌که معدن را مکانیزه کنند، ندارند و اگر به این مسأله توجه نکنیم، امکان دارد که هر روز این حوادث ادامه پیدا کند. بازرسان معدن اولاً باید تخصص کافی در زمینه بازرسی داشته باشند و باید ببینیم آیا واقعا به عمق معدن ۷۰۰ متر رفته‌اند یا فقط به علامت‌زدن کاغذها بسنده کرده‌اند؟ همچنین بازرسان باید وقت کافی برای بازرسی دقیق و ریزبینانه داشته باشند. در مورد معدن طبس باید سیستم مانیتورینگ به صورت آنلاین به علاوه چاه دفع گاز وجود می‌داشت که عدم رعایت این موارد حادثه‌ساز شد؛ تا زمانی که در معدن، اولویت اول استفاده از نیروی انسانی به جای مکانیزه کردن معدن باشد، متأسفانه شاهد حوادث اینچنینی خواهیم بود.» محمدعلی آخوندی مدیرکل مدیریت بحران استانداری خراسان جنوبی نیز گفت: «مقرر شد شرکت معدن‌جو به ازای هر فوتی حادثه ۲۰۰ میلیون تومان و برای هر مصدوم ۵۰ میلیون تومان به حساب امانی دادگستری شهرستان طبس واریز کند که پس از طی مراحل قانونی تا پایان هفته جاری تعیین تکلیف و به حساب خانواده‌ها واریز می‌شود.»